

ಅಂದರೆ ಸೀತೆ ದೇಶದ ರಾಜ ಏನೆಂದರೂ ಅದು ಯುಕ್ತವೇ, ಅಯುಕ್ತವೇ ಎನ್ನುವ ಜನ ಇರಬಾರದೇ ಎಂದು ಕೇಳುವಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂಥದು? ಅದು ಅಡವಿಯ ಕ್ಷೂರ ಮೃಗ ಜಂತುಗಳಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾದುದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದ್ದು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆಂದರೆ, ಆ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದ ಸೀತೆಯ ಸೇವೆಗೈಯುವವೇ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಮಾನವೀಯ ತುಡಿತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಾಗ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಗತ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ತನ್ನದೇ ಅಂತರಂಗದ ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಆದ್ರ್ವಭಾವದೊಡನೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಜಂತುಗಳೆಲ್ಲ, ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲ ಯಾರು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉಪಕಾರವೆಸಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಸುಂದರ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿದ್ದ ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿ, ಹಂಸೆ, ಜಿಂಕೆ, ಗಿಳಿ, ಚಮರಿ ಆನೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ರಾಘವೇಶ್ವರನ ರಾಣಿ ದುಖಿ ಸಂತ್ರಪ್ತೆಯಾಗಿರಲು ತಮ್ಮಿಂದಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವೆಂಬ ವಿವರಗಳು ಮೃದು ಮಧುರಭಾವದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯೂ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರ ಹನಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೀತೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿತಂತೆ. ಮನುಷ್ಯರ ದೈಹಿಕ ಸಾಹಸಗಳು ಫುಲ್ಲಕ, ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆಶ್ರಯ, ನೆರವು ಆತ್ಮಂತಿಕ ಎನ್ನುವ ಉನ್ನತ ಭಾವ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲೇ ಉಪಕಾರ ಭಾವವೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೆಂಬ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸುರನದಿಯ ತೆರೆ ತೆರೆಯ ನಡುನಡುವೆ ಬಿದ್ದೆದ್ದು
ಬರಲಾರದಿದೊಡಂ ಮತ್ತೆ ಗಂಗೆಯೊಳಲ
ದರ್‌ವಿಂದ ಗಂಧದತಿ ಭಾರವಂ ಪೊರಲಾರದಿದೊಡಂ ಧರಣಿ ಸುತೆಯ |
ಪರಿತಾಪಮಂ ತರಹರಿಸದಿರಬಾರದೆಂದು ತರ
ಹರದೊಳೊಯ್ಯೊಯ್ಯೆತಂದು ಬೀಸಿತು ಸುಖ
ಸ್ವರತವಾತಂ ಜಗದುಳುಪಕಾರಿಯಾದವಂ ತನ್ನನೋವಂ ನೋಳ್ವನೆ ||

★★★

ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವು ಜ್ಞಾಲೆಗಿಂತಲೂ, ಚಂಡಿಗಿಂತಲೂ, ಸೀತೆಗಿಂತಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವೆನಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ತ್ರೀಮುಖವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಯಜ್ಞಾಶ್ರವು ಪ್ರಮೀಳೆಯೆಂಬವಳ ಒಡತನದ ಸ್ತ್ರೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು. ಪುರುಷರು ಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಯೋಗವಾದ ನಂತರ ಅವರು ಸಾಯಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಮೀಳಾ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಿಯಮ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದೊಂದೂ ಕಥನ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಮೀಳೆಯರ ಕಥೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಜನಪದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವವರು. ಹಾಗೆ ಅವನು ಜಾಣನಾದರೆ ಒಪ್ಪಿ ಮದುವೆಯಾಗುವರು. ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ ಪುರುಷನನ್ನು ಕುರಿತು ಲೀಲಾವತಿ-ಪದ್ಮಾವತಿ ರಾಣಿಯರೆಂಬವರು, 'ಲೇ ಸಖೀರಾ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗಂಡು ಪಿಳ್ಳೆ ಸುಳಿದಂತೆ ಕಾಣ್ತದೆ. ಹೋಗಿ ನೋಡಿಬಂದು ಅವನ ಸುದ್ದಿ ಏನು ಅಂತ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ' ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯ ಗುಣವುಳ್ಳವರು. ಜೈಮಿನಿ ಮಹರ್ಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಪ್ರಮೀಳೆಯರಾಗಲಿ, ಜನಪದರು ಹೇಳುವ ಲೀಲಾವತಿಯವರಂಥವರಾಗಲಿ, ಇವರಲ್ಲ ಜನ್ಮ ತಳೆದದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತದ